

שז"ת סיכום הדף

נדרים דפים מ' - נ"ג

לקראת מבחן תורתם משתמרת המתקיים ביום א' פרשת מקץ

דף מ' יום א' וישלח.

א. מה דרש רבי עקיבא על מי שאינו מבקר חולים?

שכל שאינו מבקר חולים כאילו שופך דמים.

ב. מה אמר רב כהנא לחכמים, לאחר שהכריז שרב חלבו

חלה, ואעפ"כ לא נכנסו חכמים לבקרו?

סיפר להם את המעשה שחלה אחד מתלמידי ר"ע, ולא

נכנסו חכמים לבקרו, וכשנכנס ר"ע לבקרו וכיבד וריבץ

לפניו הבריא, ואמר לר"ע רבי החייתנו, ולכן יצא ר"ע

ודרש שכל שאינו מבקר חולים כאילו שופך דמים.

ג. מה גורם זה שמבקר את החולה, ומה גורם זה שאינו

מבקר את החולה?

המבקר את החולה, גורם שיחיה שמבקש עליו רחמים.

שאינו מבקר את החולה, גורם שימות, והיינו שלא

מתפלל עליו לא שיחיה ולא שימות.

ד. מהי שכרו של המבקר את החולה, בעולם הבא, ומנלן?

ניצול מדינה של גיהנום, שנאמר 'אשרי משכיל אל דל,

ביום רעה ימלטתו ה' ודל פירשו חולה, שנאמר 'מדלה

יבצענו' ונאמר 'מדוע אתה ככה דל בן המלך' ורעה

פירשו גיהנום שנאמר 'כל פעל ה' למענהו וגם רשע

ליום רעה'.

ה. מהי שכרו של המבקר את החולה, בעולם הזה?

'ה' ישמרהו' [מיצר הרע] 'זיחייהו' [מיסורים] 'זאושר

בארץ' [שהכל מתכבדים בו] 'זאל תתהו בנפש אויביו'

[שיזדמנו לו חברים כחבריו של נעמן שריפו צרעתו].

ו. למה גרמו חבריו של רחבעם?

גרמו לכך שיחלקו מלכתו, [שהצעיו לו להכביד המס,

וע"י זה מרדו בו העם].

ז. מה עדיף לעשות כשנערים אומרים לבנות, זקנים

אומרים לסתור?

עדיף לסתור כדברי הזקנים, שבנין נערים סתירה,

וסתירת זקנים בנין, והראיה מחבריו של רחבעם.

ח. למה לא רצה רב לפרסם את חוליו ביום הראשון?

כדי של יורע מזלו.

ט. מה היה המטרה של רבא [לאחר היום הראשון]

שיכריזו עליו בשוק שהוא חולה?

א. שאוהביו יבקשו עליו רחמים, ב. ששונאיו ישמחו

ונאמר 'בנפול אויבך אל תשמח וגו', פן יראה ה' ורע

בעיניו והשיב מעליו אפו'.

י. באיזה שעות אין לבקר את החולה, ומדוע?

בשלוש שעות ראשונות של היום, שאז חוליו מיקל,

ויחשוב שהחולה התרפא.

בשלוש שעות אחרונות של היום, שאז חוליו מכביד,

ויתייאש מלבקש עליו רחמים.

יא. באיזה אופן צריך המבקר לשבת לפני החולה, ומדוע?

לא ישב על מטה, ספסל או כסא, אלא יתעטף וישב על

הקרקע, מפני שהשכינה שרויה למעלה ממטתו של

חולה, שנאמר 'ה' יסעדנו על ערש דוי'.

יב. איזה שתי דברים לומדים מהפסוק 'ה' יסעדנו על ערש

דוי'?

א. שהקב"ה זן את החולה ב. שהשכינה שרויה למעלה

ממטתו של חולה.

יג. באיזה אופן מטהרים מי הנהרות, ובאיזה אופן מטהרים

מי הגשמים?

מי נהרות, מטהרים גם בזוחלים, ומטהרים בכל שהוא.

מי גשמים, מטהרים רק במוכנסים [באשברון],
ובארבעים סאה.

יד. מה מעיד ההתרבות של מי נהר פרת [לרביך בשם רב]?
התרבות מי פרת מעידה על ירידת גשמים בארץ
ישראל.

טו. מהיכן מתרבים מימי הנהרות, ולמאי נפקא מינה?
לרביך בשם רב, מתרבים ממי הגשמים, ולפי זה אסור
לטבול בנהרות, שרובם מי גשמים, שאינם מטהרין
בזוחלין.

לשמואל, מתרבים ממקור נביעתם ולפי זה מותר
לטבול בנהרות שעיקר התרבותן הוא ממקור נביעתם.

טז. האם מותר לטבול בנהרות?
לרב, ואבוה דשמואל, מותר רק בימי תשרי שאין
לחשוש למי גשמים, אבל בשאר ימות השנה שיש
חשש שרבו הגשמים [הנוטפין], על מי הנהר [הזוחלין]
אסור, [ואם בקי ויודע שלא רבו מותר].

לשמואל מותר לטבול בנהרות בכל השנה, שגם בימות
הגשמים רבים מי הנהר [הזוחלין], על הנוטפים שהרי
רבים ממקורן.

יז. מהו הסתירה בדברי שמואל?
שמצד אחד אמר שהגשמים מתרבים ממקור נביעתם,
ולא ממי הגשמים, ומצד שני אמר שאין המים מטהרים
בזוחלים אלא פרת בימי תשרי, שאינו זמן גשמים, ולא
זמן הפשרת שלגים.

יח. מה עשה אבוה דשמואל לבנותיו, שיטבלו כהלכתן?
בימי ניסן עשה להם מקוואות, שהרי מי הנהרות
מתרבים מהגשמים, ואין לטבול בהם.

ובימי תשרי שטבלו בנהרות עשה להם מחצלות בנהר
כדי שלא יתלכלכו מהטיט.

יט. מה הם כלי הגולה, שצוה הקב"ה ליחזקאל שייכין,
כסימן לגלות?

נר, קערה, ושטיח, [עור לאכול או לישון עליו].

דף מ"א יום א' וישלח.

א. למה הכונה 'בחוסר כל' שנאמר בקללה 'ועבדת את
אויבך... בחוסר כל'?

לרבי אמי בשם רב בלא נר ושולחן, לרב חסדא בלא
אשה, לרב ששת בלא שמש, לרב נחמן בלא דעה,
ובברייתא שנינו בלא מלח, ורבב [שמך].

ב. מי נקרא עני לאביי?
אין עני אלא בדעת.

ג. מה אמרו במערבא על מי שיש בו דעה?
שמי שיש בו דעה יש לו הכל, ומי שיש לו דעה אין לו
כלום, ומי שקנה דעה אינו חסר כלום, ומי של קנה דעה
לא יועיל לו מה שיקנה.

ד. מה נאמר על מי שנתרפא מחוליו, ומנלן?
א. נמחלו עונותיו, שנאמר 'הסולח לכל עוניכי הרופא
לכל תחלאיכי, ב. חוזר לימי עלומיו, שנאמר 'רוטפש
בשרו מנוער ישוב לימי עלומיו, ג. משכח תלמודו,
שנאמר 'כל משכבו הפכת בחוליו'.

ה. מי החזיר לרב יוסף ולרבי את תלמודם לאחר שחלו
ושכחו?

לרב יוסף, החזיר אביי, וזהו ששנו בהרבה מקומות
שאמר רב יוסף לא שמיע לי וכו' ואמר לו אביי את
אמירתה ניהלך.

לרבי, שבע פנים החזיר רבי חייא, וששה פנים אחרים
למד רבי חייא מכובס אחד ששמעם כשרבי למד
לעצמו, וחזר והחזירם לפני רבי.

ו. מה אמר רבי כשפגש את הכובס?
י"א שאמר לו אתה עשית אותי ואת חייא

וי"א שאמר אתה עשית את חייא, וחייא עשה אותי
למה גדול יותר הנס שנעשה לחולה, מהנס שנעשה

לחנניה מישאל ועזריה?
שחנניה מישאל ועזריה ניצלו מאש של הדיוט שכל

אחד יכול לכבותה, והחולה ניצל מאש של שמים שאין
אדם יכול לכבותה.

ח. מנין שכשמגיע קיצו של אדם הכל מושלים בו?

לרבי אלכסנדר ב"ש רבי חייא בר אבא, שנמר' וזהיה כל מוצאי יהרגני'

לרב, שנאמר 'למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך' שכולם עבדים לקיים דבר המשפט.

ט. על איזה מקרה אמרו רבה בר שילא ושמואל את המקרא, 'למשפטיך עמדו היום'?

רבה בר שילא אמרו כשספרו לו על זה שהיה גבוה ורכב על פרידה קטנה ואחזה רוח שטות בפרידה והפילו מעל הגשר לתוך הנהר.

שמואל אמרו כשראה צפרדע שהעבירה עקרב את הנהר לנשוך אדם.

י. לאיזה חולים מבקרים ביקור חולים ולאיזה אין לבקר?

מבקרין לחולה שאחזתו חמה משום שהדיבור טוב לו. ואין מבקרין, א. לחולי מעיין, שמא יצטרך לנקביו, ב. לחולי העין, ולמיהושי הראש שהדיבור קשה להם.

יא. מה אמרו על חולי ברדום?

א. שאין מבקרין אותם, שלפעמים צריך לנקביו ומצטער, ב. שאין מזכירים את שם החולי שאינה לשון נקיה.

יב. מה אמרו רבא ורב נחמן בר יצחק על חולי חמה, [חם]?

רבא אמר, שאם לא היה זאת בשליחות המלאך המוות הרי הוא מִגֵּן ורפואה לגופו של אדם פעם בשלושים יום, כהוצין שסביב הדקל.

רב נחמן בר יצחק אמר, לא הם ולא רפואתם.

יג. מהו הערסן שמועיל לרפואה לחולה?

לר' יונתן היינו שעורים קלופים ישנים בתחילת הרקדת הנפה.

ולר' יוסף הוא סולת שעורים ישנים בתחילת הרקדת הנפה.

יד. איך מבשלים את הערסן?

צריך לבשלם הרבה כמו שמבשלים בשר שור.

טו. האם מותר למדיר לרפאות את המודר הנאה בחינם?

רפואת גופו מותר, רפואת בהמתו אסור, ומ"מ מותר לומר לו סם פלוני יפה לה סם פלוני רע לה.

טז. האם מותר למודר הנאה מחבירו לרחוץ עמו באמבטי, או לישון עמו במטה?

בקטנה, בימות הגשמים, אסור שמהנהו.

בקטנה, בימות החמה, ובגדולה בימות הגשמים, מחלוקת לרבי מאיר אסור, גזירה משום קטנה בימות הגשמים, לרבי יהודה מותר.

יז. האם מותר למודר הנאה מחבירו להזיע עמו, או ליסב עמו על המטה או לאכול עמו על השולחן?

מותר להזיע עמו, ומותר ליסב עמו על המטה אפילו בימות הגשמים, ומותר לאכול עמו על השולחן.

יח. האם מותר למודר הנאה מחבירו לאכול עמו מהתמחוי, או מאבוס שלפני הפועלים?

מתמחוי קטן או מאבוס של פועלים, אסור שמא ימשוך ידו מלאכול לכבוד חבירו.

מתמחוי גדול שיש בו הרבה והמותר חוזר לבעל הבית, מותר.

יט. האם מותר למודר הנאה מחבירו לחרוש עם המדיר בשדה?

בסמוך לו, לא יחרוש עמו שמהנה אותו בכך שמרפה את הקרקע שצריך לחרוש.

ברחוק ממנו מחלוקת, לרבי מאיר אסור, שגזר משום סמוך, ולחכמים מותר.

דף מ"ב יום ג' וישלח.

א. האם מותר למודר הנאה מחבירו לפני שביעית להיכנס לשדהו כשהגיעה שביעית?

אסור להיכנס לשדהו גם כשהגיעה שביעית, [שמודר הנאה אסור בדריסת הרגל בחצר חבירו (והיינו כדעת ר' אליעזר)].

ב. האם מותר למודר הנאה מחבירו לפני שביעית ליטול

פירות בשביעית ממה שנוטה לחוץ?

להוי אמינא א' - מחלוקת לרב ושמואל אסור, שאדם אוסר דבר שברשותו אף לכשיצא מרשותו, ולרבי יוחנן וריש לקיש מותר, שאין אדם אוסר דבר שברשותו לכשיצא מרשותו.

להוי אמינא ב' - אם אסר עליו 'נכסים אלו' לכו"ע אוסר אף לכשיצאו מרשותו, ונחלקו אם אמר 'נכסי' שלרב ושמואל אסור, ולר"י ור"ל מותר.

ג. למסקנא האם אדם אוסר דבר שברשותו לאחר שיצא מרשותו?

אם אמר 'נכסי אלו' לכו"ע אוסר אף לכשיצא מרשותו, ואם אמר 'נכסי' לכו"ע אינו אוסר לכשיצא מרשותו,

ד. מה הדין כשהדיר את חבירו בשביעית עצמה?

לכו"ע מותר בנוטות כיון שהם הפקר, אבל אסור להיכנס לשדהו בין אם אמר 'מנכסי' בין אם אמר 'מנכסי אלו'.

ה. האם הבן יורש את אביו, כשאמר לו אביו 'קונם שאתה נהנה לי'?

כשאמר 'בחיי ובמותו' אע"פ שירשו אסור בהנאה מהם, שאדם אוסר נכסיו גם לאחר שיצאו מרשותו.

כשלא אמר 'בחיי ובמותו', מת אביו יירשנו, ומותר ליהנות מהנכסים, כיון שכבר אינם של אביו שהתורה זיכתה לו בירושה.

ו. מה דין המדיר עצמו מלהכנס לבית חברו או מלקנות את שדה חברו, ומת חברו או שמכר לאחר?

כשאמר 'ביתך שךך' אם מת או שמכרו לאחר מותר.

כשאמר 'לבית זה שדה זו' מת או מכרו לאחר אסור.

ז. למה שנינו שהמודר מנכסי חבירו אסור לירד לתוך

שדהו בשביעית, לאכול פירותיו, הרי התורה הפקירה את השדה ללקיטת הפירות?

לעולא, שמדובר באילנות העומדים על גבול השדה שיכול ללקט הפירות בלא להיכנס לשדה.

לר' שמעון בן אליקים, אסור מדרבנן להיכנס אף כדי ללקט הפירות שבאמצע השדה, גזירה שמא ישהה בעמידה יותר מהנצרך ללקיטה.

דף מ"ג יום ד' וישלח.

א. באיזה אופן שנינו במשנה שהמודר הנאה מחבירו לא

ישאלנו ולא ישאל ממנו, לא ילוננו ולא ילונה ממנו, לא יקנה ממנו ולא ימכור לו?

לר' יוסי בר חנינא מיירי בשנדרו הנאה זה מזה ולכן אינם לונים ושואלים וקונים זה מזה, [וכדעת רבי אליעזר הסובר שוויתור אסור במודר הנאה]

לאביי גם אם לא נדרו הנאה זה מזה, אסורים שניהם משום שגזרו למכור אטו לקנות, להשאל אטו לשאול, להלוות אטו ללוות.

ב. האם המודר הנאה מחבירו מותר בשאלה בהלוואה

ובמכירה, כשהמדיר אינו אסור על המודר [לגירסא שלפנינו]?

הלוואה ומכירה, אסור בין למודר מהמדיר, ובין למדיר מהמודר.

שאלה המודר מהמדיר אסור, המדיר מהמודר, לר"י בר"ח מותר, לאביי אסור.

ג. האם המודר הנאה מחבירו מותר בשאלה בהלוואה

ובמכירה, כשהמדיר אינו אסור על המודר [לגירסת הר"ן]?

המודר מהמדיר אסור ללוות לקנות ולשאול.

המדיר מהמודר, לר"י בר"ח מותר, לאביי אסור.

ד. מה דין האומר קונם שדי שאני חורש בה לעולם?

ברגיל לחרוש בעצמו, הוא אסור ואחרים מותרים לחרוש שדהו עבורו, שלא נתכוון לאסור אלא חרישת עצמו

כשאין דרכו לחרוש בעצמו אלא ע"י אחרים, נתכוון לאסור עליו גם חרישת אחרים.

ה. מה יעשה המדיר כשאין למודר הנאה מה לאכול?

ילך המדיר אצל חנוני הרגיל אצלו, ויאמר לו פלוני מודר הנאה ממני ואין לו מה יאכל, והחנוני נותן למודר, ובא החנוני ונוטל מהמדיר.

ו. למה מותר לעשות את הנ"ל?

כיון שאינו שלוחו, ואכן אינו יכול לתבעו בבי"ד.

ז. מה יעשה המדיר כשיש למודר בית לבנות ושדה לקצור?

הולך אצל פועלים ואומר להם ויאמר לו פלוני מודר הנאה ממני ואיני יודע מה אעשה, והפועלים עושים אתו [למודר] וחוזרים וגובים ממנו [מהמדיר].

ח. מה יעשו המדיר והמודר שהולכים בדרך, ואין למודר מה לאכול, ויש עמהם אחר?

נותן המדיר לאחר לשם מתנה, והלה נותנה למודר.

ט. מה יעשו המדיר והמודר שהולכים בדרך, ואין למודר מה לאכול, ואין עמהם אחר?

לת"ק מניח על הסלע או הגדר ואומר, הרי הם מופקרים לכל מי שיחפוץ, ונוטל המודר.

ולרבי יוסי אסור, [ובהפקרו קודם לנדרו מודה לת"ק שמותר].

י. מהו טעמו של רבי יוסי שאוסר למדיר להפקיר כדי לזון המודר?

לרבי יוחנן, טעמו של ר"י שסבר הפקר כמתנה, ואינו יוצא מרשות בעלים עד שבא לרשות זוכה.

לרבא, שר"י סבר שכיון שלא הפקיר אלא כדי שיזכה המודר חוששים שיבואו להתיר גם כשיפקיר בפירוש על מנת שיזכה המודר, וכמעשה בית חורון.

יא. למה כשהפקירו קודם לנדרו אף רבי יוסי מתיר למודר לזכות מהפקרו של מדיר?

לרבי יוחנן שאף שלרבי יוסי אין הפקר יוצא מרשותו עד שיגיע לרשות זוכה, מ"מ מותר משום שכל האוסר נכסיו אין דעתו לאסור מה שהפקיר.

לרבא משום שבאופן זה לא שייך הגזירה שמא יפקיר על מנת שיזכה המודר.

יב. מה הדין במי שנתן מקצת נכסיו לראשון וכל נכסיו

לשני לגירסא שלפנינו שמדובר בשכיב מרע שחלק נכסיו והבריא?

הראשון קנה, ששכיב מרע שנתן מקצת נכסיו לאחר, הרי זה כמתנת בריא ואינו יכול לחזור בו.

השני לא קנה, כדין שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחר והבריא שיכול לחזור בו.

יג. מה הדין במי שנתן מקצת נכסיו לראשון וכל נכסיו

לשני לגירסת הר"ן שמדובר במי שמחלק נכסיו לב' עבדיו?

הראשון לא קנה, כיון שלא נתן לו כל נכסיו חוששים ששייר את העבד עצמו וממילא גם בנכסים לא זכה.

והשני קנה, וזוכה בעצמו ובכל הנכסים וכן בעבד הראשון, משום שלא שייר אצלו.

יד. מה הוכיח רבא מהדין הנ"ל?

רבא הוכיח שלא כרבי יוחנן הסובר שכל הנודר אין דעתו על מה שהפקיר, שא"כ גם בזה אין דעתו ליתן לשני מה שכבר נתן לראשון.

דף מ"ד יום ה' וישלח.

א. האם רבי יוסי וחכמים חולקים בדין מפקיר שדהו, אם יכול לחזור בו?

לרבא ועולא, לא נחלקו, ושווים בדיניהם וטעמיהם.

לרבי יוחנן ור"ל רבי יוסי חולק על חכמים.

ב. האם המפקיר שדהו לעולם, יכול לחזור בו מההפקר?

תוך ג' ימים, יכול לחזור בו לאחר ג' ימים, אינו יכול.

ג. מה הטעם שהמפקיר את שדהו לעולם, יכול לחזור בו תוך ג' ימים?

לחכמים אף שהפקר חל בשעת ההפקר, תיקנו חכמים שלא יקרא הפקר תוך ג' מפני הרמאים שהיו מפקירים שדותיהם כדי להפטר מהמעשר.

לרבי יוסי כאן העמידו חכמים דבריהם על עיקר הדין שאין ההפקר חל, מפני הרמאים.

ד. מה הטעם שהמפקיר את שדהו לעולם, לא יכול לחזור בו לאחר ג' ימים?

לחכמים משום שלאחר ג' ימים אין לחשוש לרמאים, העמידו חכמים על עיקר הדין שהוי הפקר.

לרבי יוסי אף שאין ההפקר חל עד שיבוא לרשות זוכה, מכל מקום תקנו חכמים שיהיה הפקר לאחר ג' שלא תשתכח תורת הפקר.

ה. האם המפקיר שדהו לזמן מסוים, [שבת שנה חודש] יכול לחזור בו מההפקר?

לרבי ועולא, יכול לחזור בו, שמכיוון שאינו מצוי שיפקיר כך, אומדים את דעתו, שכוונתו שישאר ברשותו עד שיבוא לרשת זוכה.

לרבי יוחנן ור"ל, נחלקו חכמים ור"י, לחכמים, אינו יכול לחזור בו, שבשעה שהפקירו יצא מרשותו, לרבי יוסי, יכול לחזור בו שאין ההפקר חל עד שיבוא לרשות זוכה.

ו. כפי מי שנויה הברייתא של 'המפקיר את שדהו' לפי ההוי אמינא, של הגמ' [שמהרישא משמע שאף קודם שזכה בו אחר הוי הפקר ומהסיפא משמע דוקא לאחר שזכה בו אחר]?

הרישא שנויה כדעת חכמים, שהפקר יוצא מיד מרשותו, אלא שבתוך ג' ימים הראשונים תיקנו חכמים שיכול לחזור בו אפילו אחד שכבר זכה בו אחר מפני הרמאים.

והסיפא שנויה כרבי יוסי, שסובר שהפקר אינו יוצא מרשות בעלים עד שיבא לרשות הזוכה [וכשיטת רבי יוחנן בדעת ר' יוסי].

ז. כפי מי שנויה הברייתא של המפקיר את שדהו לעולא, ולריש לקיש?

לעולא, כל הברייתא שנויה כדעת חכמים, שחל ההפקר מיד, ומה שמבואר בסיפא שיכול לחזור בו הוא משום שהמפקר לזמן אינו מצוי, אנו אומדים את דעתו, שכוונתו שישאר ברשותו עד שיבוא לרשת זוכה.

לריש לקיש, כל הברייתא כשיטת רבי יוסי, והטעם שברישא לאחר ג' ימים אינו יכול לחזור בו, אף שלא הגיע לרשות זוכה, הוא כדי שלא ישתכח תורת הפקר.

ח. למה לא תיקנו שלא יוכל לחזור בו כבר מיום הראשון, כדי שלא ישתכח תורת הפקר?

מני הרמאין, שמפקירים וחוזרים בהם.

ט. למה אין לחשוש שהזוכה בשדה יסבור שהוא הפקר מעיקר הדין ויעשר מפטור על החיוב ולהיפך, [לרבי יוסי [לפי ר"ל] שסבר שמעיקר הדין מועילה חזרת המפקיר גם אחר ג' ימים וחיוב במעשר]?

שמלמדים אותו שלא יעשר ממנו על מקום אחר ולא ממקום אחר עליו.

י. האם המפקיר את כרמו ולמחרת עמד ובצרו חייב בפרט בעוללות בשכחה ובפאה?

חייב [אף שהפקר פטור ממתנות עניים, היינו כשזכו בו אחרים, אבל כשהחזיק בו המפקיר עצמו חייב שנאמר 'עזוב תעזוב'].

יא. האם המפקיר את כרמו ולמחרת עמד ובצרו חייב במעשר?

לעולא לדברי הכל [ולריש לקיש לפי חכמים] מדאורייתא פטור, שלא נאמר בו 'עזוב תעזוב', מדרבנן חייב, שהרי תקנו חכמים שכל ג' ימים יכול לחזור בו, ולכן כל שזכה בו תוך ג' חייב במעשר.

לרבי יוסי ללישנא קמא, סתם חייב, ורק אם אמר בפירוש כשבצרו שרוצה לזכות בו בתורת הפקר פטור מן המעשר.

לרבי יוסי ללישנא בתרא, אם הפקיר בפני ב' חייב במעשר, שיכול לחזור בו הפקיר בפני ג' פטור מן המעשר שבכהאי גוונא יצא מיד מרשותו ואינו יכול לחזור בו.

דף מ"ה יום ו' ערש"ק וישלח.

א. האם הפקר בפני אחד או בפני שניים נקרא הפקר, ולמה?

לרבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוידא, אינו הפקר, שכל שלא הפקיר בפני שלושה אין לזה קול והוי כמפקיר לשניהם בלבד ולא לכל העולם.

לרבי יהושע בן לוי, דבר תורה אפילו בפני אחד הרי הוא הפקר, אלא מתקנת חכמים שיפקיר בפני שלשה, שיהא אחד זוכה ושנים מעידים.

ב. האם שותפים שנדרו הנאה זה מזה מותרים להכנס לחצר המשותפת?

לחכמים אסורים להיכנס לחצר, שאין ברירה, וזיתור אסור במודר הנאה.

ולרבי אליעזר בן יעקב מותרים, שיש ברירה, וזה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו.

דף מ"ו שב"ק וישלח.

א. האם מותר לשותפים שנדרו הנאה זה מזה להעמיד בחצר ריחיים ותנור ולגדל תרנגולים?

בין לחכמים ובין לרבי אליעזר בן יעקב אסורים שזיתור אסור במודר הנאה.

ב. מה הדין כשרק אחד מהשותפים נדור הנאה מחברו? מחלוקת לחכמים לא יכנס המודר לחצר, ולרבי אליעזר בן יעקב מותר.

ג. האם חכמים חלקו ואסרו להיכנס לחצר דווקא בשנדרו הנאה על עצמם, או גם כשהודרו הנאה ע"י השותף? הגמ' מסתפקת אם באופן שהודרו ע"י השותף יודו חכמים לראב"י שמותר להכנס משום שהוא כאנוס.

ד. באיזה אופן מיירי המשנה ששנינו היה אחד מודר הנאה וכו', כשנדור מעצמו, או במודר ע"י אחר? להו"א מיירי במודר ע"י אחר, ודחו, שאפשר שתני 'נדור'.

למסקנא מיירי בנדור מעצמו, שאם הוא מודר מאחר לא יובן למה כופים אותו למכור חלקו, הרי הוא אנוס.

ה. למה כופים את המודר למכור את חלקו?

שחוששים שיקנא בחבירו שמותר להיכנס ויכנס גם הוא.

ו. האם מותר לאחד מהשוק שהוא מודר הנאה מאחד מהשותפים להכנס לחצר השותפים?

לחכמים אסור להיכנס, ולרבי אליעזר בן יעקב מותר.

ז. באיזה חצר נחלקו חכמים וראב"י אם מותר לשותפים שנדרו זה מזה להיכנס בחצר?

לרבה בשם זעירי נחלקו בחצר שיש בה כדי חלוקה, [שלחכמים אין ברירה, ולראב"י על דעת כן קנו אותה שכל עוד שלא יחלקו יהא כל החצר קנוי לתשמיש כל אחד], אבל אין בה כדי חלוקה דברי הכל מותרים, [כיון שלעולם תעמוד בשותפות והוברר מתחילה לכך]

לרב יוסף בשם זעירי נחלקו רק באין בה דין חלוקה, אבל ביש בה כדי חלוקה דברי הכל אסור, [שאיך לומר שמתחילה קנו אותה כל אחד לתשמישו - שמא אחד יכוף חבירו לחלקה].

ח. איך דחה רב יוסף את דברי רבה?

ממה ששנינו להלן, ששתיהם אסורים בבית הכנסת, ובית הכנסת הוא כאין בה דין חלוקה, ואם בבאין בה דין חלוקה לא נחלקו, יקשה כפי מי שנויה המשנה.

ט. האם מותר למודר הנאה מחבירו להשתמש במרחץ ובית הבד של המדיר, שמושכרים לאחרים?

כשיש בהם למדיר תפיסת יד אסור, כשאין לו בהם תפיסת יד אלא מקבל ממנו דבר קצוב מותר.

י. באיזה אופן נקרא שיש לו בהם תפיסת יד?

לרב נחמן, כשמשכר בהן למחצה לשליש ולרביע, אבל אם מרוויח רק במכירת ביצים לאלו הבאים לרחוץ במרחץ מותר, שאין זו תפיסת יד.

לאביי גם אם מרוויח רק במכירת ביצים יש לו תפיסת יד במרחץ ואסור, ומותר רק אם נותן לו השוכר שכר קצוב לכל שנה.

- א. מה הדין המדיר עצמו מלהכנס לביתו של חבירו או לקנות שדהו של חבירו, ומת חבירו, או מוכרו לאחר? אמר קונם ביתך שדך מותר, אמר בית זה שדה זו אסור.
- ב. מה הדין באומר 'קונם לבית זה שאתה נכנס', ומת או מכרו לאחר [האם יכול לאסור על חברו דבר שברשותו כשיצא מרשותו]?
אבימי הסתפק בזה, ורבא פשט שאסור, שאדם אוסר על אחרים דבר שברשותו לכשיצא מרשותו, כמו שמצאנו שאדם יכול לאסור נכסיו על בנו היורש, כשאומר לו 'קונם שאתה נהנה לי בחייו ובמותו'.
- ג. האם כשאומר 'קונם פירות אלו עלי' 'קונם הן על פי' 'קונם הן לפי' הוא נאסר גם בחילופיהם ובגידוליהם? גידוליהם, אסורים בין בקונם שאסר על עצמו, בין בקונם שאסר על חבירו.
חילופיהם, בקונם על עצמו אסורים, בקונם על חבירו איבעיא בגמרא.
- ד. מה הם צדדי האיבעיא אם חבירו נאסר ב'קונם פירות אלו עלי' גם בחילופיהם?
צד א' אם אומרים שמה שהוא אסור בחילופיהן הוא משום שכוונתו היתה לאסור גם חילופיהם, ולכך כשאוסרם על חבירו מותר החבר בחילופיהם, שכשם שאינו יכול לאסור עליו דבר שאינו שלו כך אינו יכול לאסור עליו דבר שלא בא לעולם.
צד ב' או שאומרים שמה שאסור בחילופיהם הוא משום גזירת חכמים שגזרו על כל איסורי הנאה שהחליפם, שאסורים עליו בהנאה כגידולי האיסור, וא"כ גם כשאסרם על חבירו אסור החבר בחילופיהם, ולא נפשט הספק.
- ה. האם אפשר לפשוט את האיבעיא מזה ששנינו שהמדיר ארוסתו שלא תהנה ממנו, לונה לפרנסתה, והמלווים באים ונפרעים מהבעל, הרי שמותרת בחילופיהן?

- אין לפשוט מכך שכיון שבשעת ההלוואה עצמה אין הבעל מתחייב לפרוע אין אלו חליפי איסור ממש.
ו. האם אפשר לפשוט את האיבעיא מזה ששנינו שהמקדש באיסורי הנאה כגון ערלה אינה מקודשת מכרם וקידש בדמיהם מקודשת הרי שחילופיהן מותר? אין לפשוט שאפשר שהמשנה מיירי בדיעבד שעבר וקידש שאין צריך לחזור ולקדשה, אבל לכתחילה אסור לו לקדש בחליפין.

דף מ"ח יום ב' וישב.

- א. מי נאסר כשאומר 'הריני עליך חרם' או 'הריני עליך חרם' או 'הריני עליך ואת עלי'?
'הרי את עלי חרם' הנודר אסור.
'הריני עליך חרם' המודר אסור.
'הריני עליך ואת עלי' שניהם אסורים.
- ב. באלו דברים של רבים מותר למודרים להשתמש ובאלו דברים נאסרים?
מותרים בדברים שהפקירום עולי בבל לכל ישראל, כגון הר הבית והעזרות והבור שבאמצע הדרך.
אסורים בדבר של אותה העיר שהם דרים בה, שהם כשותפים בהם, כגון הרחבה והמרחץ ובית הכנסת והתיבה (שנותנים עליה ספר תורה) והספרים.
- ג. באיזה אופן יוכלו המודרים ליהנות מדברים של העיר? באופן שיכתבו חלקם [שיש להם בעיר] לנשיא.
- ד. האם הכותב חלקו לנשיא צריך לזכות לו ע"י אחר? לרבי יהודה לא צריך אלא מיד כשכתב לו קנה. לחכמים גם לנשיא צריך לזכות.
- ה. למה שנו במשנה הכותב נכסיו לנשיא, ולא לסתם אדם?
לרבי יהודה שרק לנשיא לא צריך לזכות משא"כ בסתם אדם, צריך לזכות.
לחכמים שנו נשיא משום שנהגו לכתוב לנשיא שסומכים עליו שאין דרכו לאסור הנאתו על הבריות.

ו. למה אנשי גליל אינם צריכים לכתוב חלקם לנשיא?

שקנטרנים היו, והיו אוסרים זה את זה, ועמדו אבותיהם וכתבו חלקם לנשיא.

ז. האם המדיר יכול לתת מנכסיו לאחר במתנה, כדי שהמודר יוכל להנות מהם?

אם הוכיח סופו על תחילתו שנתכוון להערמה אסור, ואם סתם מותר.

ח. מה היה המעשה בבית חורון?

שאחד נתן החצר והסעודה של שמחת נישואי בנו לאחר ואמר לו כדי שיבא אביו המודר ויאכל, ואמר מקבל המתנה אם שלי הם הרי הם מוקדשים לשמים, ואמר המדיר שלא נתנו על דעת כן.

ט. מה אמרו חכמים בדין המעשה בבית חורון?

שכל מתנה שאם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה.

י. באיזה אופן אמרו חכמים שמוכיח סופו על תחילתו ואינו נקרא מתנה להתיר המודר?

באמר בלשון תנאי 'ואינן לפניך אלא כדי וכו'.

יא. מה הדין כשלא אמר בלשון תנאי, אלא 'יהיו לפניך שיבוא אבא'?

ללשון א' הרי זה מתנה גמורה ורק תלה ברצון המקבל. ללשון ב' גם בלשון זה אינה מתנה, שאין אדם עושה סעודת נישואין לבנו ונותנה לאחר, ומוכח שתנאי הוא.

יב. מה הדין קני על מנת להקנות?

לפומפדיתא אינו קונה, לרב נחמן קנה.

יג. מה פסקו בדין של זה שהיה לו בן גנב וכו', ואמר שנותן מחצה לבנו הגנב רק כדי שיזכה לבנו (שהוא נכד הנותן) אם יהיה ת"ח?

לפומבדיתאי - כיון שלא נתנו אלא כדי שיקנה לבנו אינו קנין, וזכה הבן הכשר בכל הנכסים.

לרב נחמן - קני על מנת להקנות חל הקנין, ולכן זכה הנכד.

יד. מהיכן רצה רב נחמן להוכיח ש'קני על מנת להקנות קנה', ואיך דחה רב אשי את דבריו?

הוכיח, מזה שמצינו בקנין סודר שאינו קונהו אלא כדי להקנות על ידו תמורתו וקנה.

ודחה רב אשי א. שמא בקנין סודר הזוכה יכול לעכב הסודר לעצמו, ב. שבקנין סודר הוא קנין על מנת להקנות עכשיו, מה שאין כן כשהקנה להקנות רק כשיהיה בנו תלמיד חכם, שאז כבר כלה הקנין.

טו. מה הקשה רבא לרב נחמן ממתנת בית חורון?

שמתנת בית חורון הוא קני על מנת להקנות ולא קנה.

טז. מה השיב רב נחמן לרבא שלא יקשה ממתנת בית חורון?

שמתנת בית חורון אינו מתנה מטעם אחר או משום שסעודתו מוכחת עליו. או משום ששם מיירי כרבי אליעזר, שכשם שמחמיר לענין ויתור שאסור במודר הנאה אף שלעניין ממון לא נחשב כגזל, כך מחמיר במודר הנאה בקני על מנת להקנות, אבל חכמים חולקים ומתירים.

דף מ"ט יום ג' פרשת וישב

א. האם הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק?

לתנא דמתניתין מותר בצלי ובשלוק ואף שבלשון התורה צלי בכלל מבושל, בנדרים הלך אחר לשון בני ולרבי יאשיה אסור, שבמקומו של רבי יאשיה קרו לצלי מבושל.

ב. במה נאסר האומר קונם תבשיל שאיני טועם?

נאסר רק במעשה קדרה רך, שמלפת בו את הפת, [בין במבושל ובין בצלי ובין בשלוק], אבל מותר בעבה. ובבבל אסור גם בעבה שבבבל אוכלים תבשיל עבה עם לחם (דייסא).

ג. במה נאסר הנודר ממעשה קדרה?

אסור במעשה רתחתה בלבד.

ד. במה נאסר האומר 'קונם היורד לקדירה שאני טועם'?

נאסר בכל דבר שמתבשל בקדירה.

ה. האם דלעת מועיל או מזיק לחולה?

א. רכה טובה, וקשה היא כמלאך המוות.

ב. לרבה ב"ע, החלק הפנימי טוב, והחלק החיצוני לא.

ג. לרבה כל הדלעת קשה לחולה.

ו. לרבה שסובר שכל הדלעת קשה לחולה, מה הכונה
בברייתא שחולים אוכלים דלעת בפת?

הכוונה לתלמידי חכמים החלושים, ולא לחולים ממש.

ז. במה טוב לבשל את תוך הדלעת ותוך הפשתן?

תוך הדלעת, טוב לבשלו בסילקא, ותוך הפשתן טוב
לאכלו עם כותח.

למה אסור לומר את הנ"ל בפני עם הארץ?

שלא יעקרו הפשתן לכך.

ח. לפי מי אנו מתפללים כל יום על בריאותם של החולים
ועל תלמידי חכמים שהם תשושי כח?

כשיטת רבי יוסי שאדם נידון בכל יום, אבל לחכמים
שאדם נידון בראש-השנה כיון שנגמר דינם אין
התפילה מועלת להם.

ט. באיזה לחם כדאי לאכול את הדייסא?

רב חסדא אמר שיש לשאול הנקדנים של הוצל אם טוב
לאכול של חטים בלחם של חטים ושל שעורים בשל
שעורים, או של חטים בשעורים ושל שעורים בחטים.

י. באיזה לחם אכל רבא את הדייסא?

אכלה בלחם העשוי מקמח של קליות.

יא. מה אמר רב הונא לבנו על אכילת דייסא באצבע?

שאכילתה באצבע טעימה יותר, וקל וחומר בשתיים
ובשלוש, ולכן גם הוא עצמו אכלה באצבעותיו.

יב. כמה כדאי ללכת כשמזמנים אותו על אכילת דייסא, או
על בשר שור?

רב הונא אמר לבנו שאם מזמינים אותו לאכול דייסא
ילך עד פרסה, ואם מזמינים אותו לאכול בשר שור ילך
עד ג' פרסאות.

יג. מה אמר רב הונא לבנו לגבי פליטת רוק?

אמר לו שלא יפלוט לפני רבו רוק ממאכל שאכל, אלא
מדלעת ודייסא, מפני שהם דומים לפתילה של אבר

שאינם מתעכלים, וצריך לפלוט אותם לפני מלך
פרס.

יד. איך אכלו רבי יוסי ורבי יהודה דייסא?

אכלו בקערה אחת, אחד אכל באצבעותיו, והשני אכל
עם קליפת עץ, זה שאכל עם קליפת העץ אמר לחבירו
עד מתי אתה מאכילני צואתך שתחת הציפורנים, והלה
השיבו עד מתי אתה מאכילני רוקך.

טו. מה עשו רבי יהודה ורבי שמעון כשהביאו לפניהם מין
תאנים שקשים להתעכל, ולמה?

רבי שמעון לא אכל כיון שאינם יוצאים מהמעיים.

רבי יהודה אכל, ואמר אדרבה, כל זמן שהמאכל בתוך
בני מעיים זנים את הגוף, ונסמוך עליהם גם למחר.

טז. מה אמר רבי יהודה כְּשֶׁשָּׂאֵלוּ אותו למה פניו צהובים?

לרבי טרפון אמר, שאכל תרדין בלא מלח, וק"ו אילו
היה אוכלם עם מלח.

למטרוניתא ששאלתו אם זה מחמת שיכרות אמר,
שאינו שותה יין אלא של קידוש והבדלה וד' כוסות,
וגם כך צריך לקשור צדעי פדחתו מפסח עד שבועות
ממיהוש הראש, אלא חכמת אדם תאיר פניו.

לצדוקי ששאלו אם זה משום מגדלי חזירים או מלוה
בריבית אמר, ששתייהם אסורים לנו, אלא כ"ד בתי כסא
יש בין ביתי לבין בית המדרש, וכל שעה ושעה אני
נכנס לכל אחד ואחד.

יז. על מה אמרו רבי יהודה ורבי שמעון גדולה מלאכה
שמכבדת את בעליה?

רבי יהודה אמרו כשהלך לבית המדרש ולקח קנקן על
כתיפו כדי לישב עליו, שכך לא יצטרך לישב על
הקרקע.

רבי שמעון אמרו כשנטל סל על כתיפו [מפני הגשם
והשמש].

דף ג' יום ד' וישב.

א. מי הלביש את הגלימה שעשתה אשתו של רבי יהודה?

ט. מאיזה ששה דברים נתעשר רבי עקיבא?

א. מכלבא שבוע.

ב. מאיל העץ שהיה מלא זהובים שמצא על שפת הים.

ג. מתיבה מלאה דינרים שהיתה בספינה של סוחרים ישמעאלים שטבעה בים, וקנוה הספנים לרבי עקיבא בד' זוז.

ד. ממטרוניתא שהלותה לו מעות, והקב"ה והים היו ערבים, ופרעו לה ע"י ארגז מלא אבנים טובות שהפילה בתו של המלך לים, והחזירה לרבי עקיבא מה שהיה בארגז יותר מהחוב.

ה. מאשתו של טורנוסרופוס שנתגיירה ונשאת לו.

ו. מקטיעא בר שלום, שקודם מותו ציוה נכסיו לרבי עקיבא וחבריו.

י. מה היה כשרב גמדא נתן ד' זוזי לספנים שיקנו לו משהו?

לא מצאו מה לקנות ולכן קנו לו קוף, וברח הקוף ונכנס לתוך חור, וכשחפרו תחתיו מצאו שוכב על מרגליות, ונתנום לרב גמדא.

יא. מה אמר רבי יהושע בן חנניה לבת הקיסר כשאמרה לו תורה מפוארה בכלי מכווער?

אמר לה שלא ראוי לאביה להחזיק את יינו בכלי חרס כמו העניים אלא בכלי כסף וזהב, וכשעשתה כך ונתקלקל היין, אמר לה שאף התורה כן, ואף שיש שהם יפים וחכמים מ"מ אילו לא היו יפים היו חכמים יותר.

יב. מה אמרה האשה שנתחייבה בבית דינו של רב יהודה מנהרדעא, ובמה הענישה, ולמה?

אמרה לו שגם שמואל רבו פסק כן, ובגלל שתיארה את מראהו בלשון גנאי, שמתא רב יהודה, ופקעה ומתה.

יג. כמה שווה עבד היודע לעשות ביצה טורמיטא, ואיך עושים את זה?

העבד שוה אלף דינרים, ועושים אותו ע"י שמכניסים את הביצה אלף פעמים במים חמים ואלף פעמים במים

היא הלבישה אותו כשיצאה לשוק, והוא היה מתכסה בה כשיצא לתפלה, והיה מברך ברוך שעטני מעיל.

ב. למה לא הגיע רבי יהודה כשגזר רשב"ג תענית, ומה עשה רשב"ג?

לא בא מפני שהמעיל לא היה אתו, ורשב"ג שלח לו מעיל, אך לא קיבלה, אלא הרים את המחצלת והראה לשליח שיש לו שם מלא זהובים [שהתרחש לו נס], ואעפ"כ אינו רוצה ליהנות בעולם הזה.

ג. היכן גרו רבי עקיבא ואשתו לאחר שכלבא שבוע הדיר את בתו מנכסיו, ומה אמר לה ר"ע?

היו ישנים בבית התבן, והיה רבי עקיבא מלקט התבן משערותיה, ואמר לה אם היה לי ממון הייתי קונה לך תכשיט של זהב שירושלים מצוייר בו.

ד. מה ביקש להם אליהו כשנדמה להם כאדם, ומה אמר ר"ע על זה?

בקש קצת קש להשכיב עליו התינוק שנולד לו, ואמר רבי עקיבא לאשתו ראי אדם שאפילו תבן אין לו.

ה. מה אמרה לו אשתו ולהיכן הלך?

אמרה לו שילך לישיבה, והלך ולמד י"ב שנים לפני רבי אליעזר ורבי יהושע.

ו. מה שמע כשחזר לאחר י"ב שנה ומה עשה משום כך?

שמע מאחורי ביתו שאמרה אשתו לרשע אחד אם ישמע לי ישאר שם עוד י"ב שנה, ולכן חזר ללמוד עוד י"ב שנה.

ז. מה היה לאחר י"ב שנה השניים כשחזר עם כ"ד אלף זוגות תלמידים?

יצאה אשתו לקבל פניו בין כולם אף שלא היה לה בגדים ראויים באומרה יודע צדיק נפש בהמתו, וכשרצו החכמים לדחותה מלהתראות אליו, אמר להם רבי עקיבא שלי ושלכם שלה הוא.

ח. מה עשה כלבא שבוע כשחזר ר"ע?

הלך אליו לשאול על נדרו, והתירו.

ד. מה עשה בר קפרא בסעודת החתונה, כשהיתן רבי את רבי שמעון בנו?

שאל את רבי שאלות ולאחר שדחה בר קפרא את כל מה שפירש רבי, אמר לרבי שהוא יפרשו בתנאי שתמזוג לו אשתו כוס יין, ורבי ירקוד לפניו.

ה. איזה שאלות שאל בר קפרא ומה פירש בהם?

א. שאל מה הפירוש 'תועבה' האמור במשכב זכר, ופירש שהכונה הוא 'תועה בה'. ב. שאל מה הפירוש 'תבל הוא' האמור במשכב בהמה, ופירש שהכונה תבלין יש בה בלשון שאלה, ג. שאל מה הפירוש 'זימה' ופירש זו מה היא.

למה יצאו בן אלעשה חתנו של רבי ואשתו מהחתונה? שלא יכל לסבול בבזיון חמיו.

ו. לאיזה מטרה פיזר בן אלעשה את מעותיו?

להראות תספורת כהן גדול, שראשו של זה בצד עיקרו של זה.

ז. מהו דלעת הרמוצה שמותרת לאומר 'קונם תבשיל שאיני טועם'?

לשמואל, היינו דלעת ממקום הנקרא קרקוזא, לרב אשי, היינו דלעת הטמונה ברמץ, ודחתה הגמרא פירוש, שהרי שנינו בברייתא שדלעת המצרית כלאים עם הרמוצה, הרי שמין דלעת היא.

ח. מה דין הנודר מהמתבשל בקדרה?

נדר 'ממעשה קדירה', אינו אסור אלא ברתחתה דהיינו דבר שמרתיחים הרבה בקדירה.

נדר 'מהיורד לקדירה', אסור בכל הנעשה בקדירה.

ט. האם הנודר מ'היורד או הנעשה בקדרה מותר בנעשה באילפס או להפך?

מהיורד לקדירה אסור גם ביורד לאילפס.

מהיורד לאילפס מותר ביורד לקדירה.

מהנעשה בקדירה מותר במעשה אילפס.

מהנעשה באילפס, מותר בנעשה בקדירה.

צוננים, ומתקטנת עד שאפשר לבלעה כאחת בלא לעיסה.

י. לאיזה דבר מועיל ביצת טרמיטא?

שאם יש לו מכה במעיו נעשה רושם המכה בביצה, וכשיוצאת מן הגוף מכיר הרופא באיזה סם יתרפא.

טו. באיזה אופן בדק שמואל את עצמו לדעת איזה רפואה הוא צריך?

ע"י קולחא, וכתוצאה מכך היה מתעלף, ומתוך צערן של אנשי ביתו היו סותרות קליעת שיער שלהן.

טז. מה אמר רבי לזה שתבע את חברו על זה שקנה עבד שילמדו לעשות אלף מיני לפדי, ולמדו רק ח' מאות? אמר 'אבותינו אמרו נשיתי טובה וכו' והיינו שְׁתָּמָה על שהיו כל כך בקיאים במיני תענוג.

יז. כמה הוציא רבי על חתונת רבי שמעון בנו?

כ"ד אלף רבוא דינרין.

יח. מה אמר בר קפרא על הוצאות הנישואין של בנו של רבי?

בתחילה כשלא הזמינו אמר, אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה.

לאחר שהזמינו אמר, לעושי רצונו בעולם הזה כך, לעולם הבא על אחת כמה וכמה.

דף נ"א יום ה' וישב.

א. מה קרה ביום שחייד בו רבי?

באה פורענות לעולם.

ב. מה אמר רבי לבר קפרא שיתן לו אם לא יבדחנו, ומה עשה בר קפרא?

אמר לו שיתן לו ארבעים מידות חיטים, ולקח בר קפרא סל גדול וטח אותו בזפת והפכו על ראשו, ובא לפני רבי ואמר שבא לתבוע את החיטים, וחייד רבי.

ג. מה אמר בר קפרא לבתו של רבי?

שמחר הוא ישתה יין כשאביה רוקד לפניו ואמה מקרקרת ומזמרת.

- י. למה הנודר 'מהיורד לקדירה' אסור גם ביורד לאילפס?
שמרתיחים אותו קודם לכן רתיחה קלה בקדירה.
- יא. במה נאסר הנודר 'מהיורד לתנור'?
אינו נאסר אלא בפת.
- יב. במה נאסר האומר 'כל מעשה תנור עלי'?
נאסר בכל הנעשה בתנור.
- יג. מה דין הנודר מן 'הכבוש' או שאמר 'כבוש שאני טועם'?
נודר מן 'הכבוש' אינו אסור אלא בירק הכבוש.
'כבוש שאני טועם' אסור בכל הכבושים.
- יד. מה דין הנודר מ'השלוך' או שאמר 'שלוך שאני טועם'?
מ'השלוך' אינו אסור אלא בשלוך של בשר,
'שלוך שאני טועם' אסור בכל השלוקים.
- טו. מה דין הנודר מ'הצלי' או שאמר 'צלי שאני טועם'?
מ'הצלי' לרבי יהודה אינו אסור אלא בצלי של בשר,
'צלי שאני טועם' אסור בכל הצלויים.
- טז. מה דין הנודר מ'המליח' או שאמר 'מליח שאני טועם'?
מ'המליח' אינו אסור אלא במליח של דג,
'מליח שאני טועם' אסור בכל המלוחים.
- יז. מה הדין כשאסר על עצמו 'דכביש' 'דשליק', 'דצלי',
'דמליח'?
איבעיא אם הוא כאוסר מ'הכבוש' או כאומר 'כבוש שאני טועם'.
- יח. במה נאסר האומר 'דג דגים שאני טועם'?
נאסר בדגים גדולים, וקטנים, מלוחים, ותפלים, חיים ומבושלים, שדג משמע גדול ודגים משמע קטנים.
- יט. האם האומר 'דג דגים שאני טועם' מותר בטריית טרופה בציר ובמוריים, ומדוע?
מותר בטריית טרופה שדג דגים משמע שלמים, וכל שכן שמותר בציר ובמוריים.
- כ. מה אסור ומה מותר לנודר מן הצחנה (תערובת דגים קטנים ורובם שלמים)?
אסור בדגים שלמים וחתוכים, ומותר בציר ובמוריים.

- כא. מה דין האומר 'דג שאני טועם' או 'דגה שאני טועם'?
'דג שאני טועם' אסור רק בגדולים ומותר בקטנים ש'דג' משמע גדול שנמכר בפני עצמו.
- כב. האם האומר 'הרי עלי ציחין' נאסר בציר ובמוריים?
איבעיא אם אסור גם בציר ובמוריים ולא איפשטא.
- דף נ"ב יום ו' ערשב"ק וישב
- א. האם הנודר מן החלב מותר בקום (מים היוצאים מהחלב)?
לת"ק מותר בקום שבמקומו קרו לחלב חלב ולקום קום.
לרבי יוסי אסור, שבמקומו קראו לקום 'קום דחלב'.
- ב. מהיכן הוכיחה הגמרא שת"ק ורבי יוסי נחלקו רק במנהג המקומות?
מכך ששנינו שהנודר מהעדשים לחכמים אסור באשישים, ולרבי יוסי מותר, ואם ר"י מתיר אשישים משום שהשתנה שמם אע"פ שהם עדשים ממש, ודאי שצריך להתיר קום.
- ג. האם הנודר מן הקום מותר בחלב?
לתנא דמתניתין מותר בחלב, [ולפי הר"ן לרבי יוסי דברייתא אסור, כיון שבמקומו קראו לקום 'קום דחלב' הרי חלב וקום דבר אחד].
- ד. האם הנודר מן החלב נאסר בגבינה או להפך?
הנודר מהחלב מותר בגבינה והנודר מהגבינה מותר בחלב.
- ה. באיזה גבינה נאסר הנודר מן הגבינה?
אסור גם בגבינה טפילה (שאינה מלוחה), אף שרוב גבינות מלוחות.
- ו. האם הנודר מן הבשר מותר ברוטב ובקיפה?
כשאמר 'בשר זה עלי' גם לת"ק אסור משום שהבשר הזה נותן טעם ברוטב.
כשנדר מן הבשר, לת"ק מותר ולרבי יהודה אסור.

ז. מהיכן רצה רבי יהודה להוכיח כדבריו, ומה יפרשו בו

חכמים?

ר"י רצה להוכיח מזה שרבי טרפון אוסר ביצים שהתבשלו עם הבשר, וחכמים מפרשים שרבי טרפון מיירי כשאמר 'בשר זה עלי' שנעשה עליו כחתיכת איסור, ולכן אם התערבה בהיתר צריך שישים כנגדה להתירה.

ח. מה הדין בנדר רק מהקיפה או רק מהרוטב?

נדר בקיפה מותר ברוטב, נדר ברוטב מותר בקיפה.

ט. האם הנודר מן היין מותר בתבשיל שנפל לתוכו יין?

כשנדר 'מן היין' מותר בתבשיל שנפל לתוכו יין גם כשיש בו טעם יין.

כשאמר 'קונם יין שאני טועם' ונפל יין לתבשיל, אם יש בו בנותן טעם אסור.

י. האם הנודר מן הענבים ומהזיתים נאסר ביין ובשמך?

נדר מן הענבים או מן הזיתים, מותר ביין, ובשמך, אמר 'קונם ענבים או זיתים אלו' אסור בהם וביוצא מהן.

יא. מה הדין באומר 'קונם ענבים או זיתים שאיני טועם'?

איבעיא בגמרא אם אסור גם ביוצא מהן כיון שהוסיף 'שאיני טועם'.

יב. האם אפשר להוכיח מזה ששנינו... 'שאיני טועם' מותר

בחילופיהן ובגידוליהן, שכשאומר 'שאיני טועם' אסור גם ביוצא מהן?

אין להוכיח שיתכן שאגב שברישא לא שנו את דין היוצא מהן, לכך לא שנו בסיפא, ולא בגלל שאסורים.

יג. האם אפשר להוכיח מזה ששנינו דג דגים 'שאיני טועם'

שמותר בציר, שמותר ביוצא מהם?

אין להוכיח שאפשר לפרש שמותר רק בציר שיצא קודם שנדר מהדגים אבל ממה שיצא לאחר הנדר אסור.

דף נ"ג שב"ק וישב.

א. האם הנודר מן התמרים או מהסתווניות נאסר בהם

וביוצא מהן?

ל"ת"ק נאסר רק בהם ומותר ביצא מהם.

לרבי יהודה בן בתירא אסור בהם וביוצא מהם,

לרבי שמעון בן אלעזר דבר שדרכו לאכול אותו ואת

היוצא ממנו, כגון תמרים ודבש תמרים, אסור בהם

וביוצא מהם, דבר שאין דרכו לאכול אותו רק את

היוצא ממנו, כגון חומץ סתווניות, אסור רק ביוצא

ממנו ולא בו.

ב. למה הנודר מן היין מותר ביין תפוחים?

משום שיש לו שם לויי ואינו נקרא יין סתם.

ג. באיזה שמן נאסר, הנודר מן השמן?

בארץ ישראל נאסר רק בשמן זית ומותר בשמן

שומשמין, שאין מסתפקים אלא משמן זית.

בבבל נאסר רק בשמן שומשמין ומותר בשמן זית,

שאין מסתפקין אלא משמן שומשמין.

ובמקומות שמסתפקין מזה ומזה, אסור בשניהם,

[ואפילו אם מסתפקין ממין אחד יותר ממין השני,

שמה נתכוון למין המיעוט].

ד. למה הנודר מן הכרישין מותר בקפלוטות?

שאין הקפלוטות בכלל כרישין.

ה. מה דין הנודר מן הירק בחו"ל, או בא"י בשנה רגילה?

אסור רק בירקות הגינה ומותר בירקות השדה, שסתם

ירק הכונה לירק גינה, אבל ירק השדה יש לו שם לויי

שנקרא ירק השדה.

ו. מה דין הנודר מן הירק בשביעית בא"י?

מקום שאין מביאין מחוץ לארץ, אסור בירקות שדה

שהרי אין זורעים ירק הגינה, ולא נתכוון אלא לירק

השדה שעולה מאליו.

במקום שמביאין מחוץ לארץ, לרבי חנינא בן גמליאל

אסור גם בירק הגינה.

- ז. האם מותר להביא ירק מחוץ לארץ ישראל?
 לת"ק אסור, שמא יביא עמהם גוש עפר המטמא (משום ספק מת), לרבי חנניה בן גמליאל מותר.
- ח. מה דין הנודר מן הכרוב או מן האיספרגוס?
 נדר מן הכרוב, אסור באיספרגוס, שמין כרוב הוא.
 נדר מן האיספרגוס מותר בכרוב.
- ט. האם הנודר מן הגריסין נאסר במקפה [תבשיל עב של גריסין]?
 לת"ק אסור משום שנקרא 'מקפה של גריסין'.
 ולרבי יוסי מותר, שבמקומו קרו למקפה מקפה ולגריסין גריסין.
- י. האם הנודר מן המקפה מותר בגריסין או ב'שום'?
 בגריסין מותר, ב'שום', מחלוקת לת"ק אסור שנקרא מקפה, לרבי יוסי מותר.
- יא. האם הנודר מעדשים נאסר באשישים (עדשים מטוגנים בדבש) או להפך?
 הנודר מעדשים לת"ק אסור באשישים ולרבי יוסי מותר.
 הנודר מן האשישים - מותר בעדשים.
- יב. מה הדין באומר 'חיטה חיטין שאני טועם'?
 אסור בהן בין קמח בין פת.
- יג. מה דין האומר רק 'חיטה' או רק 'חיטים' שאני טועם?
 'חיטה שאני טועם' אסור בפת כיון שנעשה גוף אחד נקרא 'חיטה', ומותר לכוס כיון שכוסם כמה חיטים יחד.
- יד. מה דין האומר 'גריסין שאני טועם'?
 אסור בהן בין חיים בין מבושלים.
- טו. מה דין האומר רק 'גריס' או רק 'גריסין' שאני טועם?
 גריס שאני טועם, אסור במבושלים ומותר בחיים.
 גריסין שאני טועם, אסור בחיים ומותר במבושלים.

להארות והערות

ולקבלת הגליון

0504110960

4110960@gmail.com